

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{4}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$, 4-50 fil.

■ ■

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a două
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

■ ■

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Vlaicu.

Se implinesc doi ani de când genialul, nostru sburător, Aurel Vlaicu s'a prăbușit din înălțimea văzduhului, pecetluind cu sângele său gloria ce-l încunună astăzi de martir al luminii.

Gândul ne zboară cu ani înapoi, când pomenim acest nume strălucit. Revedem, ca într'o depărtare imensă, minunatele serbări ce au avut loc în Blaj în 1911. Ne aducem aminte de dupăamiaza aceea plină de soare, când Vlaicu s'a ridicat în slavă pe câmpul Libertății în aclamările miilor de oameni emoționați. Vlaicu intru atunci, ca un simbol, nizuințele spre progres a neamului nostru. Intr'o clipă îți fulgera prin minte cariera strălucită ce a parcurs-o acest tinăr genial, dela încercările lui primitive din satul Bintiți, până la triumful dela Blaj și mai apoi, cel dela Aspern, cu care a câștigat și laurii străinătății. Multele obstacole ce le-a întimpinat în cale-i, amărăciunile și decepțiile începutului, erau acum uitate cu totul, le uitase chiar și Vlaicu, și ne încântam cu toții numai de rezultatul atât de strălucit.

De aici înainte drumul era neted, căci aripile puiului de vultur crescuseră acum, ridicându-l pe zări din ce în ce mai luminoase. Turneul, ce l-a făcut mai târziu în toate centrele mai însemnate locuite de români, a fost pentru el o adevărată cale triumfală, iar pentru neamul românesc tot atâtea prilejuri de sărbătoare și înălțare sufletească. Moartea l-a surprins chiar în clipe când se simțea stăpân deplin pe geniala lui invenție, când voia să treacă Carpații, ca un făt frumos, cu pajura lui măiastră.

Lumea românească de pretutindeni l-a deplins ca pe o odraslă de crai și înmormântarea lui a luat proporțiile unui doliu național, dându-

du-i-se onorurile ce se cuvin celui mai ales fiu al neamului. Mormântul din cimiterul militar nu are încă un monument vrednic de pomenirea lui Aurel Vlaicu; s'au pornit însă subscripții, chiar din partea guvernului român, pentru ridicarea alor două monumente pentru preamărirea lui.

La noi s'a redactat „Albumul Vlaicu”, și după cât știm noi, lucrarea este deplin terminată, tipărită fiind și coala ultimă. Vâltoarea războiului însă a împedecat pe editor de a pune în circulație acest album, rămânând să se desfacă, după ce valorile cumplite ale războiului se vor potoli. Mai mult însă de cât monumentul de bronz și albumele comemorative, vor glăsuși amintirile ce au rămas pe urma sborurilor lui falnice, în mintea țaranului nostru de pretudindeni, care l-a privit totdeauna cu ochii umezi de admirație și dragoste. Pomenirea lui Vlaicu, în sinul țărâniei noastre, va trece dela tată la fiu, din ce în ce mai strălucită, ca o stea minunată, pe care ei vor vedea-o deapururi, deși ea s'a prăbușit în neant.

Simpatia Bulgariei și României față de puterile centrale.

— Ziarul „Berliner Lokalanzeiger” primește dela corespondentul său din Stockholm următoarea depeșă: În Bulgaria partidul germanofil ia tot mai mari proporții. Ziarele din Petrograd se tem, că influința Impătritei Înțelegeri se va micșora cu totul în regatul bulgar. — „Novoje Vremja” anunță din București, că în România încă crește simpatia pentru puterile centrale. Rusia trebuie să facă toate opintirile ca să nu-și piardă influința asupra României.

Tratatul româno-bulgar.

— Din Sofia se anunță, că ambasadorul Derussi Sâmbăta s'a întreținut mai mult timp cu primministrul Radoslavov. După ziarul „Utro” ambasadorul român a propus primministrului Radoslavov, ca numai decât să înceapă tratativele cu guvernul român pentru cedarea Dobrujei. În săptămâna trecută guvernul

român, după informațiile din sursă diplomatică ale ziarului „Balkanska Posta”, a consultat guvernul Bulgariei, că oare e aplicat să înceapă tratativele pentru stabilirea acordului. În săptămâna trecută Radoslavov a declarat, că el mai demul a invitat România pentru începerea tratativilor, dar a fost respins. Ambasadorul român la Sofia nu a avut instrucțiunile necesari pentru începerea tratativilor, de aceea, după cum comunică ziarele din România, a fost respinsă invitarea lui Radoslavov.

Câteva date din istoria politică a Rusiei. — Coloanele ziarelor, broșuri nenumerate, cuprind dogma nestrămutată de care este legată de veacuri politica Rusiei. Scrierile aceste au avut și au de scop pregătirea poporului rusesc pentru momentul oportun de a se înjega toate statele slave sub un singur scoptru.

După scriitorul Fadejew, care a trăit pe la începutul veacului XIX, chestiunea popoarelor orientale e a slavilor și prin urmare și a Rușilor. Sanarea acestei chestiuni, scria la timpul său Fadejew, va fi cauza unui conflict între Rusia și Europa apuseană. Singurul obstacol ce stă în calea panslavismului e Galiția austriacă și România fortăreața dela Dunăre, care o separă de slavii balcanici. Fadejew scria, că Rusia va proclama domnia slavismului, având de cap pe țarul Rusiei. Statele mai mici, supuse federațiunii rusești, vor fi supuse politicește și militărește, iar limba oficială va fi cea rusească. Tot în acelaș timp scria și Danilewski, care punea ideia panslavismului alături de ideia Dumnezeirii și a Bisericii. Despre statele din Balcani, special Grecia și România, scria, că aceste state, având în mare parte cultură slavă, ușor vor fi supuse. Danilewski pe timpul său credea, că Rusia e așa de puternică pentru a smulge dela Europa domnia Bizanțului, care după prevedința divină, —

scrie el — aparține Rusiei. Scriitorul continuă că Rusia, pentru posesiunea Constantinopolului, visul lor de aur, va intra în războiu cu lumea apuseană. Rusia, eșind învingătoare va forma marea federație ruso-slavonă, care va ține în sașch toată Europa. Imperiul rusesc, capul federațiunii, după războiu, se va compune din Galiția, Bucovina, și Ungaria, rupând din toate statele teritoriile ce se estind dela capul de Nord până la Triest.

Cu câteva decenii înainte de Danilewski, mărirea Rusiei o cânta scriitorul Ioan Collar. După ideile lui, Rusia se va estinde dela Ural până la Carpați, dela Balaton la marea Baltică și de Azov. Peste o sută de ani slavismul, ca un potop, se va lății peste întreagă lumea.

Programul, după care luptă rușii în actualul războiu, e moștenit dela Țarul Nicolae I; care prin anii 1853 scria ambasadorului Angliei, ca la nici un caz nu va suferi ca Constantinopolul se aparțină Angliei sau Franței.

Dintre scriitorii străini, cari sau ocupat cu politica Rusiei, amintesc pe Barthélemy Saint-Hilaire, fost ministru de externe în Franța. În scrierile sale arată că Rusia începând dela Petru cel mare, mereu tindea spre Constantinopol. De aceea Rusia la 1774 răpește dela Turcia Crimeea, ca mai târziu să ia în stăpânire Marea Neagră. Dogma politică a Rusiei de mult a fost scrisă, cu litere de aur, pe arcul de triumf, pe care Potemkin la ridicat la Cherson, țarevnei Ecaterina II. „Aici e calea spre Byzanț“.

Marele scriitor francez prevedea, că două puteri se vor ridica contra planurilor Rusiei. Austro-Ungaria și Germania, cărora, succesive se vor alătura și alte state.

Colonelul francez, Stoffel, scria următoarele despre liga statelor din Balcani: Liga acestor state devine necesară, ca să împedece pe Rusia în întreprinderile ei ambițioase și

mai ales de a pune mâna pe gurile Dunării. Această ligă ar fi *liga libertății și a civilizațiunii europene*. Încheie cu cuvintele lui Demetriu A. Sturdza „România să nu uite nici odată, că nu Țarul Rusiei i-a așezat la Dunăre, pentru a fi totdeauna sentinela trează a lumii civilizate, ci cel mai mare Impărat al Romei — Traian“.

Posibilitatea unui războiu balcanic. — Agenția „Havas“, după un comunicat semioficios anunță, că acordul turco-bulgar a făcut iluzorice tratativele ententei cu Bulgaria. Primul rezultat al Bulgariei, după subscrierea acordului cu Turcia, e blocarea porturilor bulgare, al doilea e, că acum Sârbia și Grecia nu sunt aplicate să facă concesii teritoriale. În această situație Bulgaria se vede necesită de a se lipsi de puterile centrale și diplomații bulgari sunt de convingere ca cu arma să-și infăptuiască aspirațiile. Agenția „Havas“ crede, că Bulgaria nu va transporta trupe în Macedonia înainte de a se clarifica situația Rusiei.

Francia trimite trupe nouă în Sârbia. — „Dnevnik“ anunță, că Franța trimite trupe nouă în Sârbia sub comanda generalului Sevrail. Trupele vor fi debarcate în portul dela Salonik și de acolo vor fi transportate cu trenul în Sârbia. Ententa a întrebat guvernul Greciei, că va concede libera trecere pe teritoriul Greciei pentru trupe franceze. Până acum Grecia la aceasta întrebare, încă nu a răspuns. Franța acum vrea să transporte trupele, fără să aștepte răspunsul guvernului grec.

Războiul european.

Budapesta, 14 Sept. (Oficial).

Frontul rusesc. În Galiția ostică situația e neschimbată. Azi dimineață

inimicul a atacat frontul de lângă Strypa, dar l-am respins. Rușii, în Wolhinia, concentrându-și trupe număratoase, au atacat în mai multe locuri. La Nowo-Albexcener luptele continuă, la Dubno și sectorul Stubieli am respins pe inamic cauzându-i pierderi grele. În Litvania trupele noastre urmărind pe inamic au pătruns pe sectorul Griwdo, ost de Slonio.

Frontul italian. După luptele ne-succese ale italienelor e liniște pe regiunile Flitsch și Tolmein. La Plava artileria noastră pe un front de mai mulți kilometri a alungat pe italieni din poziții cauzându-le pierderi enorme. Am respins eșirile dela valea Papora, și sectorul Tonale. Pe frontul sud-vestic în general e liniște.

Berlin, 14 Septembrie. (Oficial).

Frontul apusean. Am respins o o eșire slabă de a francezilor contra Supegneului. Aviatorii inimici au bombardat Tries-Mörchingen și Donau-Eschingen. Deasupra Tries-ului am pușcat un avion dușman.

Frontul ostic. Trupele generalului Hindenburg între Düna și Wilna au prins 5200 ostași, un tun, 17 trăsură cu muniții, 13 mitralieze. Trupele arhiducelui Leogold urmăresc pe inamic în direcția Lesari.

Frontul dela Dardanele. La sectorul Anforta—Ariburnu trupele noastre de spionaj, în diferite puncte au atacat cu rezultat pe inamic. În 13 c. artileria noastră a bombardat cu succes locul de concentrare a inamicului cauzându-i pierderi grele. În regiunea Ariburnu am distrus o poziție de artilerie și două locuri întărite pentru

FOIȚA.

Ce chemări...?

Ce chemări cu plângeri 'năbușite
Vin pe lungul drumului de țară
Și tot trec cu negurile nopții
Până 'n zori de cum se face sară?!

... E vre-un cântec tânguios de ape
Lunecat pe-aici din întâmplare,
Ori sunt codrii numai cari de-o vreme
Zilnic au la casă 'nmormântare?

Foi în vânt, tristeți și neguri albe
Sufletul de lacrimi ni-l încarcă,
Ah, căci n'a fost toamnă ca acuma
Niciodată, niciodată par'că.

— Stați la colțuri și-ascultați pe gânduri
Trecători cu lacrimi sub pleoape:
Nu-s nici codrii, nici cântări de valuri
Lunecând aproape mai aproape.

Nu-i suspinul Verii care moare,
Nu-s oftări din plânușii nopții rupte!
Sunt ecouri jalnice din chinul
Celor ce-au căzut departe 'n lupte.

Glas din glasul lor ca 'ntr'o surdina
Crește 'n lungul drumului de țară
Și tot trec în liniștea de noapte
Până 'n zori de cum se face sară.

Vaere, ori răcnete cumplite,
Cântece și șoapte de mătășă,
După cum pe fiecare-l curmă
Jalea pentru cei rămași acasă...

Ascultați cum tac acum pe 'ncetul
Adormind sub razele de lună,
Tot mai lin, tot mai amar — ca toamna
Tânguirea codrilor când sună.

Mâne însă 'n șoapte 'năbușite
Vor începe aceleași sunuri iară —
Și vor plânge nopți și ani de-arândul
Până 'n zori decum se face sară.

T. Murășanu.

Carmen Sylva:

Cuvinte sufletești.

(Fine.)

Dar iată-l! El se apropie de noi, frânge pânea, binecuvântează și noi cădem la picioarele lui. Iarăș El ridică mână, ne arată în depărtare corabia mântuitoare, ce se apropie și apoi se face nevăzut.

Crezi tu oare, că ție nu ți-a sunat încă niciodată acel glas? Dar ce te-a mântuit din suferințele tale? Cine te-a învățat iarăș și viețuiești, când vieța era pentru tine fără preț? Cine ți-a frant pânea? Căci iată, că încă n'ai flămânzit. Inșă tu, în necredința ta, nu l-ai cunoscut, tu n'ai crezut, că El va veni iarăș, că va veni la tine și numai la tine, ca să te mângăie pe tine singur. El nu vine încunjurat de măriri, pentru că nu vrea să fie cunoscut! Pune-ți credința în El, îmbrățișează-l cu iubire, roagă-te, precum se roagă un copil, și el va zăbovi la tine.

Nu simțеști tu oare, că puterile îți scad? Se apropie oare inseratul vieții tale, Fără bucurie, trist, singuratic și tăcut? Incep ochii tăi a se întuneca și mâna ta a tremura? Ai așezat în groapă tot, ce ar fi putut să-ți închidă ochii cu duioșie? Iată El se apropie și acum de tine, șoptind vorbe de mângăiere pentru inima ta cea obosită. El îți zice: Acum poți să mori în pace, căci ți-ai săvârșit lucrarea. Nici atunci tu nu ești părăsit, căci El e cu tine! El aude glasul rugăciunii tale, când zici: „Rămâi cu mine, căci s'a plecat ziua spre seară“! El intră la tine. Iar când ochii tăi se vor lumina și-l vei cunoaște atunci va fi ceasul cel din urmă, atunci treci spre veșnicie, atunci ești suflarea în suflarea de vieță a lumii, dela care ai pornit și la care te întorești.

spionaj. La Sed-il-Bahr artileria inamicului a bombardat fără succes pozițiile noastre. Pe celelalte fronturi nu au obvenit evenimente esențiale.

*

Budapesta, 15 Sept. (Oficial).

Frontul rusesc. La frontiera Basarabiei trupele noastre au respins un atac rusesc. Lângă Nistru și ost de Buzac e liniște. Pe frontul dela Galiția și Wolhinia inamicul prin un atac ne-succes, afară de numeroși morți, a pierdut 6 ofițeri și 800 ostasi pe cari i-am făcut prizonieri. Am capturat 3 mitralieze. Aici din nou s'au distins regimentele ungare de infanterie și honvezime. In Litvania trupele aliate au ajuns la Sotoral.

Frontul italian. A avut loc duela de artilerie. Luptele de artilerie in unele secțiuni dela frontiera Carintiei s'au potențat. Spre ost de pasul Lodinu trupele noastre au ocupat șirul de culmi și pozițiile inamicului ce se estind spre sud ost de Finden—Kogel. Italianii au atăcat ce se estinde dela Jarowcek până la capul de pod dela Tolmein. Atacul dat contra pozițiilor noastre dela Vrsic a eșuat. Asemenea au eșuat și nizuințele inamicului de a se apropia de sectorul Doberdo.

Berlin, 15 Septembrie (Oficial).

Frontul apusean. La Hartmanweilkerkopf artileria noastră a zădărnicit un atac francez. Lângă Reches, aproape de frontiera Svițerei am împușcat un aeroplan francez.

Frontul ostic. Trupele lui Hindenburg luptă pentru capul de pod, ce e spre ost de Dünaburg. Lângă Vilna, nord-ost de Vilna, am respins contraatacul inamicului. Atacurile noastre progresează spre ost de Olița și

Grodno. Trupele lui Mackensen continuă prigonirea in direcția Pinsk. Numărul prizonierilor trece peste 700.

Pe frontul sud-ostic trupele germane au respins violent atacurile rușilor.

Din frământările unui preot.

(Despre concubinagiu).

(Fine.)

Mai puternice însă decât cauzele acestea sunt stricarea moravilor și imitarea pil-delor rele ale străinilor. La noi românii in vremea din urmă s'a lătit concubinagiul și pe urma Americii, căci voinicii noștri dedați fiind acasă cu năcazuri, sărăcie și mergerea la biserică, in țara dolarilor, au ajuns la ceva traiu mai bun, care i-a făcut să-și mai uite de năcazurile de acasă, dar și de frica lui Dumnezeu, ce stăpânește in cea mai umilă casă țărănească, și fiind și cam departe de casă s'au dat spre beții și destrăbălări, așa, că pe dreptul putem zice, că banul Americii ne-a răpit liniștea și mulțămirea caselor creștinești și românești. Prin satele apoi unde românii trăiesc cu sașii, deasemenea băjbăse casele de împărăcherile credincioșilor noștri, căci după-ce la sași căsătoria nu e sacrament și pot să se despărtească foarte ușor, ai noștri, dacă nu sunt pregătiți din vreme li urmează și le fac mai cu coarne, ca sașii.

Acum să vedem armele, cu cari putem lupta împotriva concubinagiilor.

Prima, e de bunăseamă ajutorul lui Dumnezeu, care se obține prin rugăciunea și implinirea poruncilor Lui din partea preotului.

A doua armă e prudința preotului, după cum se poate ceti și in canoanele conciliilor provinciale și manualele de studii, care prudință e ajutată de anumite forțe, cum e înfățișarea persoanelor concubinare,

înaintea curatoratului bisericeesc, dănegarea anumitelor servicii divine și in caz de lipsă neabsolvarea in scaunul mărturisirii, afară de caz de moarte și neînzmormântarea bisericească a concubinarului. Aici se observă însă, că aplicarea mijloacelor acestora e foarte grea, mai ales, când e vorba de spovedirea concubinarilor, căci fiind tainele mărturisirii și sf. cuminecături, sacramente de-a viilor, după ce concubinarii trăiesc in fărădelegi, astfel ei nu pot primi absolvirea dela păcate și atunci ei ori merg la alți preoți să-i deslege, ori fac trecerea la greco-orientali, sau se înstrăinează tot mai mult de biserică și slujitorul ei, ori cât ar umbla preotul să-i înduplece la părăsirea statului lor păcătos și întoarcerea la soții lor adevărați.

Ba acest lucru e imposibil la mulți concubinari, mai ales, dacă au trăit unii cu trei rânduri de oameni, cari încă și-au făcut de lucru cu alții și altele.

Și așa mergând mai departe ajungi acolo, că ți-se oprește mintea in loc și te sfătuești, frământându-te incontinuu, cum ai putea, să-ți împaci și conștiința și să-i aduci și pe concubinari la calea cea adevărată. Dacă mai ai in parohie, și cazuri de acelea, unde concubinarii au fost sfătuiți de șefi districtuali de-a trece la neuniți, ca să se poată cununa și apoi să vină iar in sinul bisericii noastre, o atunci ți-se epuizează toată știința câștigată in școală dimpreună cu complexul canoanelor noastre bisericești și chiar a instrucțiunilor, ce vin deadreptul dela scaunul Romei, și vrând nevrând trebuie să-ți croești o lege nouă, ori că să-i absolvi pe concubinari, fără a-i cumineca, ori să urmezi praxa antecesurului cu ei aflați in concubinagiu și numai față de cei, dacă se vor mai ivi sub păstoria ta, să aplici rigora legilor bisericești.

Dar a croi legi nouă încă nu-i bine, și atunci te frământă și te sbați ca peștele pe uscat, cum se frământă și scriitorul celor de față.

In mijlocul frământărilor acestora, mă gândesc, că un contact viu între preoții aplicați in păstoria sufletelor și între cei puțin, cari sunt in centru, ar putea micșora încâtva numărul concubinarilor. Ar trebui apoi o procedare la fel in toate parohiile și preoții neglijenți să fie aspru pedepsiți de forul districtual.

Publicarea in vre-o foaie oarecare, de a-se rezolvi cutare caz cu nume fictive, încă cred, că ar împușina frământările unui preot, care cu adevărat vrea să-și ducă turma la pășune bună.

Altfel un schimb de vorbe și idei din partea preoților, prin foi n'ar strica, dimpotrivă ar contribui mult la lămurirea temei de față.

Am socotit, că e folositor lucru a trata despre subiectul de mai sus, pentru că noi preoții dela sate, după serviciul divin din Dumineci și sărbători trebuie să ne îndreptăm atențiunea spre a învăța pe oameni cum să trăiască după poruncile lui Dumnezeu și cum să traducă învățăturile dumnezeiești in viața lor.

Și aceasta cu atât mai vârtos am făcut-o, pentru că viața familiară in multe părți e deja stricată, se strică in decursul războiului de față, și după modesta mea părere, se va strica mai tare după războiu.

Trebuie să prevenim deci dezastrul, ce amenință curățenia familiilor creștine, pen-

Nu! Inzeratul vieții tale nu va fi nemângăiat, căci prietinel tău te întovărășește: El îți lămurește viața întreagă și-ți arată ținta ființii tale! Nu crede că toate au fost zadarnice! Tu ești prea slab la vedere și nu poți pătrunde întunerecul, tu ești prea neputincios și mic, pentru a pricope mersul uriaș al lumii, din care tu însuți nu ești decât o pârțică. Tu ai acolo locul tău, pe care trebuie să-l cuprinzi și să-l umpli, ori de-ți place, ori de suferi, ori de plânga când răzi, când ești mulțămitor, ca și când ești îndușmănit.

Dorul nostru după fericire e atât de nemărginit încât nu voim să înțelegem, că trebuie să suferim. Pășim nemângăiați pe calea cea colțuroasă. Ne gâlcovim și ne tânguim, căci n'am fost zidiți desăvârșiți și nu ni s'a împărțit deopotrivă bunurile. Ne nevoim să auzim glasul lui, care ne zice: „Liniștiți-vă! Eu sunt cu voi!” N'ați văzut oare mărirea unei biruinți asupra neajunsurilor vieții, asupra trupului măhnit, asupra ticăloșiei vieții? Nu vedeți voi, că aveți să luptați, că nu puteți trăi fără sbuciumări, că hrana voastră e osteneala? Iar când cădeți ca frunza de pe pom, învăliți rădăcina lui, aducându-vă aminte, că ați făcut loc

văstarelor tinere, cari se vor întinde cu mult mai departe de voi!

Lăsați să vie seara înlăuntrul vetru și nu vă tânguiți! Căci deodată cu seara va intra și El și-și va ridica povara de pe inimile voastre, și va șterge lacrimile din ochii voștri, și va aduce vouă pacea lui cerească!

Stăpâne! Poposește la noi, căci înse-rează și ne îngrozim de noaptea cea lungă și întunecoasă! Nu trece pe dinaintea porții noastre! Te dorim? Fă să nădăjduim că lucrarea noastră n'a rămas neroditeare! Noi trecem pe cărarea vieții și suntem nepri-cepuți, întrebăm și ne încunjurăm cu șială. Deschide-ne tu calea și luminează ochii noștri, pentru ca să putem vedea limpede! Arată-ne Tu strălucirea luminii, care să ne mântuiască de toată spaima! Fă, ca să răsară altă zi in locul celei care s'a plecat spre seară! Intărește ne și ne oțelește cu puteri nouă, sau, după voia ta, cu cea din urmă putere! Te așteptăm cu dor ca niște copii! Te dorim fierbinte, precum te doriau ucenicii tăi! Frânge-ne Tu pânea, ca iarăș să învățăm a te lăuda, ca iarăș să prindem credință, ca iarăș să mărim scump numele tău! Amin.

trucă după cum e de curat traiul între membri aceleiași familii, așa de curate vor fi și moravurile neamului, căruia aparțin familiile acelea, și apoi știut este, că fără curățenia moravurilor nu se poate vorbi, dar nici măcar închipui tăria, bunăstarea, înaintarea și înflorirea unui neam, aibă ei ori cât de mulți fii destoinici de-a purta arma și multime de tunuri și munițiuni, căci și idealurile mari omenești se întruchiează tot numai prin suflete mari și curate, gata a-și jertfi nu numai plăcerile și comoditățile, ci dacă e lipsă chiar și viața.

—L.—

O întîmpinare.

Părintele protopop din Cluj *Dr. Elie Dăianu* a fost criticat de „Foaia Poporului” din Sibiu, pentru vorbirea, ce a ținut-o în Cluj, cu prilejul desvălirii statuei „honvedului”. „Foaia Poporului” n'a aflat de cuviință să publice aceste rânduri de apărare cinstite și lămuritoare. Le publicăm deci noi:

Onorată Redacție! În numărul 38. al „Foi Poporului” publicați un raport, care nu este credincios întîmplărilor, și faceți niște judecăți cu atât mai jignitoare pentru mine, cu cât sunt lipsite de adevăr. Nu găsesc potrivit timpul pentru a întinde acum multă vorbă asupra chestiei, ce ați pus. Cu atât mai puțin, că de dragul bunelor raporturi colegiale, nu vreau să judec eu atitudinea colegului protopop.

În interesul adevărului mă văd silit însă a constata următoarele fapte:

1. Nu este adevărat, că Dl. coleg ar fi rostit cuvîntarea sa numai în *limba românească*, ci adevărul e, că a început românește, și a continuat și sfârșit ungurește, adresându-se „Honvedului” din statuă și parafrazînd un vers din „*Hazádnak rendületlenül légy hive o magyar!*” — a poetului Vörösmarty. Dovadă sunt rapoartele ziarelor locale, pe cari vi-le alătur spre vedere. „*Kolozsvári Hírlap*” zice: „A pășit apoi înaintea statuei Roșescu Tullius, protopop gr. or. *Binecuvîntarea* bisericii sale a spus-o în limba românească și cuvîntarea și-a sfârșit-o într'o ungurească curată *tiszta magyarsággal*” cu aceea dorință ferbinte, ca pacea, care va să vie, să fie epoca lungă a egalei iubiri de patrie, a consimțirii și coalucrării de obște.

Iar „*Ujság*”, celalalt ziar, citează chiar un pasaj din vorbirea protopopului Roșescu: „*Honvéd! Tekinteted a világra mered, de akárhova nézel, ezért a hazáért kell harcolnod, élned és esetleg meghalnod*”. Adecă: „*Honvedule! Privirea ti-se pierde în lume, dar ori încotro te-ai uita, pentru aceasta patrie trebuie să lupți, să trăiești, și poate, să și mori*.”

2. Aceasta parte a vorbirii protopopului Roșescu a fost aplaudată călduros, e drept, dar partea diatău, rostită românește, cu glas mai domol, a fost ascultată într'o liniște rece, socotită fiind de public drept o rugă rituală.

3. Programul serbării prevedea o „binecuvîntare” a monumentului din partea preoților și noi protopopii români pentru asta ne pregătirăm, dar în ultimul moment ni sa spus, că nu va fi „binecuvîntare rituală”, ci numai câte o scurtă cuvîntare.

Nu era deci chestie de „îndrăsneală”, cum crede cronicarul Dvoastre, ci chestie de tact și înțelepciune cum să vorbești, în

fața celui mai ales public, civil și militar, al Clujului. Eu am înțales fără hesitare, ca să spun în ungurește, ce avem despus, și să rostesc formula binecuvîntării românește, în limba bisericii, pe care o reprezentăm, cum constată raportul „Unirei” din Blaj în Nr. din 24 August.

Astfel am rostit scurta cuvîntare, care dacă n'a fost românească în formă, a fost românească în fond, avînd următorul cuprins: (Textul e cunoscut.)

De altfel cine vrea să judece două vorbiri, trebuie să le cunoască amîndouă, deci ar trebui să ve căștiți și textul vorbirii Dlui protopop Roșescu. Apelez la simțul Dv. de dreptate și imparțialitate, ca să faceți loc acestor rânduri în Nrul cel mai apropiat al prețuitei foi ce conduceți.

Cluj, la 30 August n. 1915.

Dr. E. Dăianu
protopop.

Diverse.

Știri personale. I. P. S. S. Episcopul Gherlei *Dr. Vasile Hossu*, care se află tot în sanatoriul din Balatonfüred a fost cercetat: Sâmbătă în 4 a l. c. de Ilustritatea Sa Dl. *Tiburtiu Hajdu*, arhiabatele ordului benedictin din Panonhalma și *Rvss. D. Ciprian Habbik*, abatele mănăstirii din Tihany. Duminică în 5 a l. c. de Ilustritatea sa *D. Dr. Iosif Siegescu*, consilier aulic, profesor universitar, deputat dietal. Luni în 6 a l. c. de I. P. S. S. Episcopul Lugojului *Dr. Valeriu Traian Frențiu*. Iar Marți în 7 a l. c. de Ilustritatea Sa *D. Dr. Antonin Fetser* episcopul diecezei de Győr.

Toți ilustrii oaspeți s'au depărtat veseli și cu cele mai bune speranțe văzînd starea sanitară a Ilustrului bolnav înaintată pe calea însănătoșării. Dorim Ilustrului bolnav însănătoșare grabnică și deplină.

Decoratie. Aflăm, că dl. *Ioan Arieșan*, funcționar la institutul „Patria” din Blaj, a fost decorat cu *signum laudis* și avansat la locotenent, pentru ținuta eroică în fața dușmanului.

Sârbia nu încheie pace separată cu Austro-Ungaria. „*Pesti Hírlap*” comunică: Șeful cabinetului ministeriului de externe sârb, a declarat unui colaborator dela ziarul „*Stampa*”, că guvernul Sârbiei în nici o împrejurare nu e aplicat să încheie pace separată cu Austro-Ungaria.

Ultimat Sârbiei. Ziarul „*Rjec*” pretinde că Impătrita Înțelegere voiește prin ultimul să silească Sârbia la cedarea teritorului cerut. Răspunsul guvernului sârb e pentru guvernele ententei adevărată ofență.

Bulgaria se pregătește. Ministrul de războiu bulgar a ordonat ca de urgență să se încheie preparativele pentru marile manevrări. Ofițerii concediați au fost rechemati telegrafice.

Agenția „*Havas*” anunță: Flotila rusească de pe marea Neagră a primit ordin să stea gata pentru plecarea pe apele bulgare.

Turcii evacuează teritoriul conces Bulgariei. Din Sofia se anunță, că Bulgaria va anexa teritoriul conces de Turcia, în 19 crt. când se împlinesc 30 ani dela anexarea Rumeliei otice. Municipiile orașului Sofia au stabilit programul, după care vor decurge solemnitățile acestei sărbători naționale. În ziua premergătoare în școli și la miliție se va vorbi despre însemnătatea istorică a acestei zile. În 19 Septembrie se vor aranja petreceri pentru popor și se va ceti decretul regal, prin care se declară de anexate teritoriile conces de Turcia. După comunicațiile sosite la Sofia, turcii au început evacuarea teritoriului conces.

Pentru Ardelenii prizonieri în Franța. Cetim în „*F. P. R.*”: În insula Longue, de lângă Brest în Franța, printre prizonierii de războiu concentrați acolo, se află și 41 de români din diferite ținuturi din Monarhia Austro-Ungaria, din Ardeal, Banat, Maramurăș și Bucovina. Corespondentul de război al ziarului bucureștean „*Epoca*”, trimisul lui special pe frontul francez, a vizitat pe acești prizonieri, cari sufer de multe lipsuri, și a telegrafiat „*Epocei*” ca să se deschidă o listă de subscripție în favoarea lor. La apelul acesta pentru ajutorarea prizonierilor români din Franța — au răspuns îndată deputații români *Take Ionescu*, *Filipescu*, etc., etc., și băneile din București, în 2 zile s'a strâns aproape 2000 lei.

Circulația între Grecia și Bulgaria s'a întrerupt. Din Saloniki se anunță, că guvernul grecesc a întrerupt comunicația cu Bulgaria. Față de aceasta opreliște, guvernul bulgar a interzis supușilor greci să depășească frontiera Bulgariei.

Necrolog. † *Iulian Mihuli*, paroch gr. cat. în Sotelec, după un morb scurt, provăzut fiind cu sa. taine ale moribunților în anul 59-a laborioasei sale vieți în al 32-lea an al preoției și a căsătoriei sale fericite în 12 Septembrie st. n. la 11 ore sara și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

Ceremonia înmormântării s'a făcut după rital bisericii gr. cat. în 15 Septembrie st. n. la 10 ore a. m. în Sotelec, de unde rămășițele-i pământești se vor transporta la Calacea și se vor așeza spre odihna de veci în cripta familiară.

„*Senatul școlii gr. cat. din Cluj*” cu profund regret anunță, că mult stimata patronă și soția generosului fondator

† *Văduva Terezia Baldi* nasc. *Niclos*, după scurte suferințe și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. În 10 Septembrie n. a. c. în vîrstă de 73 ani și 23 ani ai văduviei.

Înmormântarea prea iubitei repozate a avut loc Duminică, în 12 Septembrie n. a. c. la 4 ore d. a. după rital bisericii rom. cat. dela casa din strada Magyar nr. 6.

Odihnaască în pace!

Posta Administrațiunii

Am primit și chitam abonamentele dela: *Micăsasa* pe 1899—1/3 1903. — *Rév* pe 1915. — *Blajea* pe 1915 sem. 2-lea. — *Cetate de bală* pe 1/4 1914—10/5 1915. — *G. P. Beiuș* pe 1915. — *Sajósziván* pe 1/7—10 1915. Plătirea de mai înainte vezi-o chitată la Posta adm. din estan Nr. 9 pag. 4, coloana a 2-a, din jos și rital al 2-lea. — *Dezmir, Teaca, Arpașul de jos* pe 1915 sem. 2-lea. — *Cristelec* pe 1/7 1906—1/7 1908. Vă rugăm a nu uita promisiunea. — *Trip* pe 22/1—22/7 1915. —

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Gruția.